

15.11.2018

Valtioneuvoston kanslia

kirjaamo@vnk.fi

Meripolitiikan linjaukset (luonnos 1.11.2018)

Liikenne- ja viestintäministeriön lausunto meripolitiikan linjauksiin

Liikenne- ja viestintäministeriö kiittää mahdollisuudesta lausua meripolitiikan linjauksista ja lausuu seuraavaa

On tärkeää huomata, että koko kuljetusketju on Suomen kilpailukyvyyn kannalta merkityksellinen ja tästä syystä pitäisi puhua logistiikasta merilogistiikan sijaan. Monet asiat, joita luonnoksessa meripolitiikan linjauksiksi esitetään, koskevat koko logistiikkaketjua, mikä on hyvä asia.

Seuraavassa yksityiskohtaisempia asioita, joita liikenne- ja viestintäministeriö haluaa nostaa luonnoksesta esiin.

LVM esittää linjauksiin täydennyksiä ja uudelleen muotoiluja. Ne on esitetty jatkossa *kursiivilla*. Horisontaalisiin teemoihin ehdotamme lisättäväksi ilmastosta. Suomen meripolitiikan ja ilmastopolitiikan on tuettava toisiaan, eikä kestävää meripolitiikkaa voida tehdä ilman, että huomioidaan ilmastomuutos.

Luettelot eri asioiden hyödyntämisestä, tukemisesta ja mahdollistamisesta voisi muokata konkreettisiksi tavoitteiksi ja ilmaisu selkeyttää. Esim. Väähäpäästöisen operoinnin edistäminen – toimen alla mainitun Meren tilaa parantavien hankkeiden edistäminen (s.15) tai Meriklusteri-osiossa *Kehitetään toimia osaavan työvoiman saatavuuden varmistamiseksi* – toimen alla mainitun Klusterin osaamistarpeiden ennakkoinnin jatkuva kehittäminen (s. 18) merkitys jää epäselväksi

Kohtaan johdanto lisäyksiä

Meriympäristöön kohdistuu jatkuvasti yhä enemmän paineita: ilmastomuutoksesta johtuva lämpeneminen, happikato ja ilman hiilidioksidipitoisuuden kohoamisesta aiheutuva happamoituminen, luonnon monimuotoisuuden väheneminen, öljy- ja kemikaalionnettomuudet, rehevöityminen sekä ylikalastus. Valtameret ovat edelleen puutteellisesti tutkittuja ja kaikilta osin tietoa päätöksenteon pohjaksi ei ole. On tärkeää, että valtamerien ja merten suojelu etenee mahdollisimman nopeasti. Vahvalla vaikutamisella kansainväliseen merten hallintaan, suojeluun ja kestäväan käyttöön liittyvään päätöksentekoon voidaan parhaiten vaikuttaa meren tilaan. *Merenkulun kansainväliseen ympäristösääntelyyn vaikuttamalla voidaan tehokkaasti vaikuttaa myös meriympäristön hyvän tilan saavuttamiseen. Suomi osallistuu aktiivisesti YK:n alaisessa Kansainvälisessä merenkulkujärjestössä IMOssa merenkulun kansainvälisen ympäristönsuojelulainsäädännön kehittämiseen.*

Suomi on riippuvainen merikuljetuksista. Meriliikenne ja koko logistiikka ovat suurten muutosten edessä digitalisaation ja liikenteen autonomisuuden lisääntyessä. Sininen kasvu luo uusia liiketoimintamahdollisuuksia

alan toimijoille. Tavoitteena on, että merilogistiikka on Suomessa kasvava toimiala, joka toimii edelläkävijänä digitalisoinnissa, autonomisessa liikenteessä ja päästöjen vähentämisessä. *Logistista järjestelmää tehostamalla meriliikenteessä voidaan saavuttaa merkittäviä päästövähennyksiä. Alusten ja satamien tiedonvaihtoa kehittämällä alukset voisivat ajoittaa nykyistä paremmin saapumisensa satamaan, jolloin alus voi hidastaa merellä ja päästä siten merkittäviinkin vähennyksiin polttoaineen kulutuksessa. Vastaavasti satamatoiminnot voitaisiin suunnitella tehokkaammin, kun tiedettäisiin tarkemmin, milloin alus saapuu satamaan. Logistisen järjestelmän energiatehokkuuden parantaminen edellyttää kehittyntä viestintäteknologiaa, digitaalisia palveluita ja tietojärjestelmien avaamista.*

Suomen meriteollisuuden kansainvälinen kilpailukyky perustuu innovatiivisuuteen, uudistumiseen ja erikoistumiseen. Suomen meriteollisuuden vahvuuksia ovat yhteistyö ja verkostot, jotka mahdollistavat joustavuuden ja osaamisen tehokkaan hyödyntämisen. *Liikenne- ja viestintäministeriö on esimerkiksi perustanut merenkulun sidosryhmäverkoston, joka on tarkoitettu kaikille merenkulupolitiikasta kiinnostuneille yrityksille ja yhteisöille, jotka haluavat osallistua viranomaisten sekä yritysten ja yhteisöjen väliseen yhteistoimintaan merenkulun alalla. Verkoston tehtävänä on edistää merenkulkualalla toimivien yritysten ja laitosten sekä valtion viranomaisten välistä yhteistoimintaa. Lisäksi verkoston tehtävänä on seurata kansainvälisiä merenkulkuasioita, kuten Kansainvälisessä merenkulujärjestössä IMO:ssa ja EU:ssa tapahtuvaa kehitystä. Verkoston kautta sidosryhmät voivat vaikuttaa Suomen valmistautumiseen kansainvälisiin merenkulualan kokouksiin ja kansallisen merenkulun politiikkaan.*

Kohtaan II (Meri)logistiikka

Liikenne- ja viestintäministeriö korostaa, että merenkulun kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen tulisi nostaa yhdeksi (meri)logistiikan prioriteeteista. Prioriteetiksi on linjauksissa nostettu Tehokas, älykäs, turvallinen ja puhdas logistinen järjestelmä. Liikenne- ja viestintäministeriön näkemyksen mukaan tämä prioriteetti ei riittävästi alleviivaa merenkulun kasvihuonekaasupäästövähennysten merkittävää roolia tulevana vuosina. Ilmastomuutos on aikamme suurin uhka, ja myös Suomen logistiikka- ja merenkuluelinkeinon kilpailukyky on uhattuna, jos ilmastomuutoksen uhkiin ei vastata. Liikenne- ja viestintäministeriö ehdottaa, että (Meri)logistiikka-kappaleen ensimmäistä prioriteettia laajennetaan huomioimaan tarve logistiikkaketjun energiatehokkuudelle.

Toimet

Kohta 1: Huipputehokkaan logistiikan edellytysten edistäminen globaalisti: henkilöliikenne, tavarat ja data liikkuvat vapaasti, turvallisesti, sujuvasti ja puhtaasti ja kestävästi

Digitalisaatio ja huipputehokas logistiikka ovat Suomen prioriteetteja. Liikenne- ja viestintäministeriö esittää, että uusien teknologioiden ja datan hyödyntämisen osalta tulisi huomioida myös näiden merkitys merenkulun kasvihuonekaasupäästöjen vähentämisessä. Ehdotamme, että ensimmäiseen toimenpiteeseen lisättäisiin:

- Hyödynnetään uusia teknologioita ja dataa täysimääräisesti navigointi-turvallisuuden ja *energiatehokkuuden parantamiseksi sekä kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseksi*.

Kohta 2. Logistiikan taloudellisten ekosysteemien kehittymisen tukeminen

Esitetään lisäystä toiseen kohtaan:

Mahdollistetaan kokeiluhankkeita:

- Julkisen sektorin yhteistyö esteiden poistamiseksi
- Joustavien tuki-instrumenttien luominen
- Tutkimusorganisaatioiden aktivoiminen
- Julkisen datan avaaminen
- *Yritysten välisen tiedon jakamisen edistäminen*
- Alustojen kehittämisen tukeminen

Kohta 4. Esitetään uudelleen muotoilua ja täydennystä kansainväliset organisaatiot huomioimalla seuraavasti:

Vakaiden ja ennakoitavien toimintaedellytysten luominen *ja digitaalisen liiketoiminnan edellytysten parantaminen vaikuttamalla globaalisti kansainvälisissä organisaatioissa ja EU:ssa*

Kohta 5. Esitetään johdantoa ennen yksittäisiä edistämistoimia:

Edistetään digitalisaatiota logistisessa ketjussa siten kuin maaliskuussa 2018 annetussa valtioneuvoston periaatepäätös kehittämissuunnitelmaksi logistiikan ja kuljetussektorin sekä satamien digitalisaation vahvistamisesta on päätetty.

Periaatepäätöksen mukaisesti tavoitteena on logistiikan hajautetun tiedonjakoinfrastruktuurin luominen, lähilogistiikan toimivuuden merkittävä parantaminen, logistiikan älykkään automaation kehittäminen ja satamien digitalisaation edistäminen.

Periaatepäätöksen mukaisesti pyritään toteuttamaan ja sen jälkeen luonnoksessa olevat toimet.

Kohta 7. Vähäpäästöisen operoinnin edistäminen

Liikenne- ja viestintäministeriö pitää vähäpäästöisen operoinnin edistämistä satamissa tärkeänä. Liikenne- ja viestintäministeriön näkemys on kuitenkin, että myös alusten rooli vähäpäästöisen operoinnin ketjussa tulisi huomioida. Ehdotamme, että kohdassa 7 mainittujen linjausten lisäksi kohdan 7 alle lisättäisiin linjaukset koskien aluksia ja lisäksi ehdotetaan uutta kohtaa 8:

Edistetään alusten kykyä;

- *tehostaa jätteiden lajittelua (erityisesti muovi)*
- *mahdollisuutta käyttää sataman tarjoamaa sähköverkkoa*
- *sitoumusta jättää kaikki toiminnastaan aiheutuvat jätteet sataman vastaanottolaitteisiin*

8. Vähennetään meriliikennealan toimijoiden ilmoitusvelvollisuuksiin liittyvää hallinnollista taakkaa luomalla edistyksellisiin rajapintaratkaisuihin nojaavat ilmoitusmenetelmät

Aikajänne: jatkuva

Vastuu: LVM

Kohtaan meriklusteri

Toimet. Esitetään uutta kohtaa 5.

5. Automatisaation hyödyntämisen edistäminen jakamalla parhaita käytänteitä automaatiokokeiluista ja testialueen toiminnasta

Aikajänne: jatkuva

Vastuu: LVM

Kohtaan horisontaaliset teemat

Automatisaatio, digitalisaatio ja data

Ehdotamme alkuun perustelutekstin lisäystä ja uutta toimea.

Meriliikenteen automaatiota tulisi edistää erityisesti kansainvälisellä tasolla, koska meriliikenteen automaation suurimpana esteenä on kansainväliset merenkulkua koskevat säännökset. Uusien automaatioon ja digitalisaatioon perustuvien ratkaisujen mahdollistaminen meriliikenteessä edellyttää ensisijaisesti IMO:n, mutta eräiltä osin myös EU:n säännösten päivittämistä.

- *Meriliikenteen automaation edistäminen yhdessä muiden automaation kehityksen kärkimaiden kanssa*

Harri Pursiainen
kansliapäällikkö

Tero Jokilehto
erityisasiantuntija

Jakelu Valtioneuvoston kanslia
jussi.soramaki@vnk.fi
vuokko.ranki@formin.fi

Tiedoksi VEO, PAO, TIO, KOO